

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XI. De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

Capto quoque à paganis aut schismaticis Episcopo, administratio est penes Capitulum, donec aliud statuatur à Pontifice, c. 3. eod. in 6. Archi-Episcopus istis casibus administratorem non deputabit, nisi aliud exigat negligentia, aut malitia Capituli, cui tamen non erit licentia conferendi beneficia spectantia ad Episcopi collationem, d. c. fin. De Coadiutore dando Prælato agrotò dicitur infra tit. de clerico agrot. vel debet.

8. Luber subungere, An Episcopus possit certam temporis metam ad conferendum præfigere Ordinatio inferiori? Resp. Eum non posse terminum jure præscriptum restringere, per text. expressum in c. indultum de R. i. in 6. cum jure publico nemo deroget, nisi qui possit: posse tamen, si nullus sit positus jure terminus, quia tum non aufert jus competens, & proficit Ecclesiæ, cui citius providebitur.

TITULUS XI.

De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.

SUMMARIUM.

1. Ordo quid?
2. Ordines quot.
3. Ordines sacri, Subdiaconatus, Diaconatus & Sacerdotium.
4. An Episcopatus?
5. Tonsura Ordo non est.
6. Ordines confert solus Episcopus.
7. An Episcopus non Episcopus ex commissione Pontificis?
8. Conferendi à proprio Episcopo.
9. In propria diocesi, non aliena.
10. An Episcopus tonsura sive Clericatus?
11. Consecratio Episcoporum quando celebranda.
12. Quo in loco & qualiter.
13. Ordines minores majoresve quo tempore conferendi.
14. Pœna ordinantis & ordinati alio tempore.
15. Ordines plures uno die an esse conferantur.
16. Ordinandus in primis sit baptizatus, & confirmatus.
17. Sit mas, non femina.
18. Idque ex Christi institutione.
19. Diaconissa, Presbyteria qua.
20. De Ioanna Papissa fabula.

21. Muelser dispensatione Pontificia an capax ordinum?

22. Sit item ordinandus legitimi tori, probate vita, expers criminis, &c.

23. Reus criminis in exercitio ordinum qualiter tolerandus.

24. Ritus in ordinatione non commiscendi.

25. Religiosus non nisi de consensu sui superioris ordinandus.

26. Ordinatus à summo Pont. non ordinandus ab Episcopo.

27. Tonsura prima qui & quales imitandi.

28. Ordines minores an rectè conferantur non habentibus animum ad ulteriores.

MATRIMONIUM spirituale inter Episcopum & Ecclesiam consummat consecratio, de qua hic: cujus occasione etiam agitur de temporibus conferendorum aliorum ordinum, & ordinandorum qualitate. Ubi præmittendum, Ordinem, de quo hic, esse Sacramentum, quo traditur potestas conferendi Eucharistiam, vel ad eum finem ministrandi, Navarr. in Summa c. 22, n. 17.

Ad numerum quòd attinet, disputant inter se Theologi & Canonista, Navarr. d. loco n. 18. Illi septem ponunt, scilicet quatuor Minores: primum Ostiarii, cujus est impedire, ne quis immundus ingrediat Ecclesiam: secundum Lectoris, cujus est instruere catechumenos: tertium Exorcista, qui invocat super eos, qui habent immundum spiritum: quartum Accoliti, cujus est luminaria præparare, suggerere vasa, ex quibus vinum fundatur in usum sacrificii: tres Majores, scil. Subdiaconatum, Diaconatum, Sacerdotium, quorum officia videantur in can. Cleros dist. 22. can. 1. dist. 25. Tres hi Sacri vocantur, non etiam priores: non quod sacri non sint, sed quod non versentur proximè circa materiam sacram, nec habeant annexum votum continentie, qua de re inf. 2. de clericis conjug. Canonista addunt octavum Ordinem, scilicet Episcopatum, quòd per eum conferatur dignitas, & potestas circa Eucharistiam, distincta à potestate Sacerdotum, à quorum ordinatione distincta est ordinatio Episcopi, ut patet can. 1. dist. 32. ubi secernitur Episcopalis excellentia à Sacerdotii honore, Theologi Episcopatum speciem distinctam esse negant, tantum ei attribuentes

entes speciales actiones, Conciliatur hæc differentia, quod Canonistarum opinio procedat, si inspicimus hierarchiam, quam Episcopatus diversam à Sacerdotio continet: Theologorum verò, divino officio inspecto, quod æquè à presbyteris atque Episcopis offertur. * Tonsuram aliqui ordinem ponunt: sed minus rectè, cum non tam ponat functionem aliquam, quàm inducat capacitatem quoad munera Ecclesiastica, & sit quasi initium sacri ministerii.

6 Conferendi Ordines non nisi ab Episcopo, & quidem baptizato; nam alias non esset verus Episcopus, nec ullòs haberet ordines, *inf. tit. de presbit. non baptiz.* nec daret consequenter, cum nemo det, quod non haber.

7 Disputatur autem, An possit Rom. Pontifex committere non Episcopo collationem Ordinum? R. Quantum ad Ordines minores rectè id dici, cum Abbatibus jam olim fuerit concessum primam tonsuram & minores Ordines conferre suis Regularibus, quod & comprobatur per Conc. Trident. *Sess. 23. c. 10.* ubi Abbatibus prohibetur conferre istos Ordines alicui, qui Regularis non sit sibi subditus. Tantùm est quæstio de majoribus, *Glos. 1. in c. 4. sep. tit. 4. de consuet. & alii,* non Episcopo posse committi eorum collationem per Pont. adferunt, eo argumento, quod talis possit confirmare ex commissione Papæ *can. Peruenit. dist. 1.* Verius illo non obstante, non posse alteri committi ordinationem sacrorum Ordinum non Episcopo, ut patet ex Trident. *à loco c. 8.* quod vult unumquemque à proprio Episcopo ordinari, utpote spectante hoc ordinandi munere ad Episcopalem ordinem. Consultatur D. Thomas, in *4. Sent. dist. 7. Covarr. lib. 1. Var. Resol. c. 10, n. 9 & 10 & AZOR. Inst. Moral. lib. 3. c. 30. q. 4.*

8 Non sufficit conferri ab Episcopo Ordines sed & à suo sunt conferendi, Quod & procedit quoad primam tonsuram, quæ similiter danda ab episcopo (exceptis Abbatibus in casu jam dicto) & mandato Episcopi sui, quod secutus alter rectè non subdito dat tonsuram, qua de re *inf. tit. 22. de Cler. peregrinis.*

9 Conferendi præterea Ordines in sua diocesi, non aliena, sine consensu Episcopi loci. Non obstante, quòd ea res sit voluntariæ ju-

risdictionis, cum non conferantur Ordines nisi ab Episcopis celebrantibus, & indutis Episcopali habitu. Ut ea contineat aliquem strepitum judicium, ideoque non exercenda in aliena provincia *Glos. in Clem. 1. de priv. Trident. Sess. 6. cap. 5. de reform. Covarr. lib. 3. Var. Resol. 20. n. 9. Navar. cons. 19. de privil.*

10 Quid juris in tonsura prima? Resp. Hujus collationem esse omninò voluntariæ jurisdictionis, quæ etiam exercetur in aliena provincia non petita licentia judicis loci, atque ita jure antiquo licitum fuisse alibi eam conferre quod nulla alterius potuerit dici turbata jurisdictione, cum sine Pontificalibus conferatur, Hodie tamen per Trident. *d. c. 5.* id esse prohibitu, quia prohibet Concilium exercere Pontificalia [ad quæ etiam spectat tonsuræ collatio] in aliena diocesi, idque ne facile oriatur conflictus inter jurisdictiones & dioceses *Covarr. d. l.*

11 Quantum ad Episcoporum consecrationem, illa quovis tempore fieri potest, die tamen Dominico, *can. 1. & 5. dist. 75.* intra tertium à confirmatione mensem, *can. 2. ubi Gl. dist. 75.* cessans tenetur ad fructuum restitutionem, nisi causa excuset. Si distulerit ad sex menses, jure, quod ex electione ac confirmatione est consecutus, hoc ipso excidit. Trident. *Sess. 23. c. 2. de reform.*

12 Consecratio (si extra Romanam fiat Curiam) celebranda est in ipsa Ecclesia, ad quam quis electus, aut saltem in provincia, si commodè fieri possit, Trident. *d. c. 2.* Metropolitanus sive Archiepiscopi consecratio requirit omnium Suffraganeorum præsentiam, *c. 6. h. t.* Episcopi ordinandi ab Archiepiscopo, & duobus aut tribus comprovincialibus per Archi-Episcopum requisitis, aliorum accedente consensu, *c. 7. h. t.* Si in provincia desint, ex vicina advocandi, *can. Episcopus dist. 23. & can. fin. dist. 75.*

13 Quantum ad tempora collationis aliorum Ordinum, Romano quidem Pontifici licet quolibet die Dominico eos conferre, *c. 1. h. t.* Episcopis verò minores tantum die Dominico & festo conferre permissum, sed non nisi paucis, *c. 3. h. t.* majores autem non nisi quatuor anni temporibus, die Sabbathi, aut continuato jejuniò die Dominico, qui ideo pro eodem habetur *c. Litteras 13. h. t.* Ratio est ut solemnibus illis jejuniis, adjuvantibus fide-

14 fidelium precibus, facilius major gratia impetretur à Deo. Additum est Sabbathum sanctum, & Sabbathum ante Dominicam de Passione, d. c. 3. Alio die ordinatio est inhabitata: * & licet facta teneat, imprimatque characterem, cap. penult. hoc tit. ab Ordinis tamen executione facit suspendi ordinatum, donec gratiam à Rom. Pontifice impetriverit; ordinantem vero ordinandi auctoritate privati, cap. 2. hoc tit. nisi consuetudo loci permittat, quæ licet non toleranda, liberat tamen à pœna, d. cap. 2. & dictum sup. tit. 4. De consuet.

15 Minores plures uno die conferuntur, nisi repugnet consuetudo, cap. 2. inf. de eo qui ord. Jurisvò suscepti, Glos. in cap. 3. v. aut minores h. tit. Majorum non nisi unus uno die conferendus: & ne quidem alter adjungitur die insequenti, jejunio continuato, quod habeatur pro eodem. Commodum enim est intermittere aliquantum temporis inter Ordinum istorum suspensiones, ut in inferioribus bene probati, dignius ad superiores adsumantur. Trident. Sess. 23. cap. 11. & 12. de reformat.

16 Quantum ad ordinandorum qualitatem, de qua loquitur altera Rubricæ pars, requiritur in primis, ordinandus sit baptizatus; neque enim alias character imprimetur, inf. de presbyter, non baptiz. cum baptismus sit janua reliquorum Sacramentorum, cap. 2. de cognat. spirit. in 6. Requirit etiam videtur confirmationis Sacramentum susceperit. Trid. Sess. 23. cap. 14. ubi id requiritur in eo, qui iniciandus prima tonsura, ut multò magis requiri videatur in ordinando; non tamen necessariò, cum eo omisso teneat ordinatio. Item justæ sit ætatis, de qua infra tit. 4. de aetate & qualis. presb.

17 Requiritur etiam, habilis sit quoad sexum: nam ad Ordines non admittuntur nisi masculi, neutiquam mulieres, quibus est interdictum ministerium Ecclesiæ; adeo ut sacratas Deo feminas & Monachas sacra vasa aut pallas contingere, incessum ad altare deferre, reprehensione dignum: & vituperatione plenum judicetur, can. Sacratas dist. 25, ut si arceantur à sacrarum rerum contractu, multò magis sint arceandæ ab ordinatione. Quò facit quod mulieribus non sit permissum do-

cere, can. Mulier XXXIII. q. fin. & can. Mulier dist. 23. sed potius in silentio discere jubeantur per Apostolum, 1. ad Timoth. 2. cum omni subjectione subesse viro, non ei dominari; cum ordinatio ad dominationem tendat, & ejus finis sit docere. Præterea in Clericis requisita, ut non alant comas, attonso & aperto capite ministrant, can. non liceat 32. dist. 23. cum conveniant ea mulieribus, quibus turpe tonderi, gloria verò comam nutrire, caput legere, 1. ad Corint. 2.

18 Ut rectius dicatur, ex Christi institutione, unde Sacramenta vim suam habent, masculis tantum competere distributionem Sacramentorum. Quò facit, quod habet textus in c. Nova inf. De pœnit. & remiss. Christum claves regni cælorum non commississe Deiparæ Virgini licet digniori, & excellentiori, propter merita, sed D. Petro, Spectare enim ad claves ordinationem nemo est, qui ignorare debeat, cum ei sit conjuncta potestas ligandi ac solvendi, Hostiens. hic numer. 21.

19 Nihil facit, quòd mentio fiat apud antiquos Diaconissarum, Presbyterarum, Episcoparum, can. pen. & ult. Dist. 31. & alibi: hoc enim non est, quia aliquo ordine fuerint insignitæ, sed quòd essent uxores eorum, qui erant Diaconi, Presbyteri, Episcopi, separatam ab iis vitam agentes, & habitæ proforibus, non etiam pro uxoribus. d. c. pen. & fin. Vid. Baron. Tomo 1. Annal. Eccl. ad an. 34. §. 284. & Bellarm. de Pont. Rom. lib. 5. c. 24.

20 Quòd de Joanna Papissa vulgò dicta legitur & circumfertur, merum & anile est figmentum, ut mendaciter adsertum, ita leviter creditum, & procaciter defensam, maximè à novatoribus fidei, in despectum Sedis & Ecclesiæ Romane, ad infringendam continuam Pontificum in ea successivem, cujus fallitas ex eo convicitur, quòd super nomine, origine, (quæ dicitur Moguntia in Anglia) tempore vitæ, studiorum, sedis, sit diversitas & repugnantia inter eos, qui hanc rem tradunt. Præterea, quòd ponatur sedisse illo tempore, quo ab alio sedes occupata invenitur & traditur in historiis ejus temporis, in quib. mentio nulla istius mulierculæ. Eas scripsere varii & confutavere istud figmentum, Florimundus Ramundus, Bellarm. Tomo 1. Contr. de Rom. Pont.

Pont. lib. 3. c. ult. Onuphrius Panvinus apud Platinam, in *vita Ioannis VIII. Baron. Tomo 10. Annal. ad an. 833. §. quoad autem & seqq.* Deur tamen (quod nunquam fuit) feminam in sede Pontificia sedisse, numquid Pontifex illa dicenda? Nemo tam imprudens & vecors erit, qui adfirmet, resistentibus legibus omnibus, potuisse feminam revera, quorumvis suffragiis accedentibus, esse Pontificem Max. imo minoris ordinis clericatu initiari.

Lubet tamen quærere, cum sciolis & curiosis, An dispensatione Pontificia possit mulier effici habilis ad Ordines? Istiusmodi generis homines & curiosè movere, & leviter adfirmare id ipsum, hoc nixos argumento, quòd nullus detur textus apertè declarans, feminas esse incapaces Ordinum; atq; ita videri permillum Pontifici eas admittere: ex generali solvendi ligandique potestate. Sed frivolum hoc est argumentum, & hominis nugacis, ideo fieri quid posse, quia contrarium non sit expressum in Canonibus, quando non omnia sunt expressa scriptis, sed multa per traditiones transmissa, quibus plurimum nititur Ecclesia, ut dictum supra. *ad tit. de consuet. in fins.* Et quam sit indecens feminas ordinari, ex dictis Apostoli superius patet. Quòd facit, quòd Leo X. inter articulos Lutheri & istum damnaverit, quæ feminis adstruebat potestatem absolvendi & quod D. August. *lib. de heresibus c. 27.* & Epiphanius, *heresi 44.* hæresi adscribant feminarum ordinationes. Ut rectè D. Thomas in *4. Sent. dist. 25. art. 1. ubi* Richardus de Media Villa, *art. 4. q. 1. & communiter* Theologiae Canonistæ tradant, non esse capaces characteris mulieres: ut super ea renihil valeat dispensatio Pontificia, quæ nõ mutat naturam Sacramentorum, nec inducit quod est inconveniens, *secundum dicta paulo superius.*

Requiritur præterea ordinandus sit legitimus, non obligatus ad rationem, non corpore vitiat, non bigamus, de quibus paulò inferius; non conjugatus, *inf. De Clericis conjug. vitæ, & morum* exemplis excellens, scientia sufficienter ornatus, ut Ecclesiæ utilis esse possit, *inf. tit. 13. de ar. & qual. presic.* positus extra crimen, ejusq; suspensionem, *can. Apostolus Dist. 81. can. infames VI. quest. 1.* Tendit

enim ordinatio ad officium & ministrum divini cultus, qui dignè in Ecclesia est exercendus ab iis, quorum intercessio Deo grata ejus animum placare valeat; nam ut officium divinum, præcipuè Missæ, ex opere operato vim suam habeat, multum tamen valet ad impetrandum operantis bonitas, ut tradit Bellar. *Contr. Tomo 2. de Missa lib. 2. c. 4.* Unde vitios maculati Deo offerre sacrificium prohibetur, *can. 1. Dist. 49.* Si tamen non sit notorium crimen, post peractam penitentiam non est impediendus reus ad ordines aspirare; *cap. 4. & fin. h. e. nisi & occultam* inducat irregularitatem, uti homicidium, *d. c. 4.*

Impenitens pro delictis occultis tolerandus quidem est ministrans, ne occultum crimen detegatur; monendus tamen, abstineat, cum citra grave peccatum mortale non minuet, quantum ad sacrificium, *can. fin. Dist. 33.* Exercitium minorum Ordinum non videtur esse mortale, quòd eorum materia sit levis & remota à proximo actu sacrificandi. Quòd & trahunt ad exercentem officium Diaconi ac Subdiaconi, quia illud speciali modo non sit ita sanctificatum. Sic & Sacramentalia conficiens, culpæ letalis reus, non ideo letaliter dicendus delinquere, veluti nuptiis adstans, eas benedicens ut Parochus, quòd actus talis & similes non contineant in se opus tam sanctum: ut non subsit tam gravis obligatio exercere eos in gratia. Matrimonium tamen ab infectis peccato mortali sine novo peccato non contrahitur: uti nec ulla Sacramenta suscipiuntur in mortali impune, quia committitur contra sanctitatem Sacramento debitam. Ut etiã Episcopus, si peccati mortalis conscius consecratur, delinquit letaliter, eo quòd indignè suscipiat potestatem spirituales ministrandi Sacramenta.

Observandum in ordinando ab Episcopis, ne ritus commisceant: qua de causa Græcus prohibetur ordinari à Latino, & è contra, *c. cum secundum 9. h. t.* propter rituum diversitatem. Quòd si Latinus Episcopus habeat sibi subjectos & Græcos, non tamen à Græco illi ordinandi sine mandato aut licentia sui Episcopi, & quidem more Latino, non Græco, *c. Quod translationem 11. h. t.* Imò videtur eo casu Epil-

Episcopus posse sibi constituere vicarium Pontificem natione conformem, c. quoniam 14. tit. 31. de off. jud. ordin.

25 Religiosus non est ordinandus ab Episcopo nisi ex consensu superioris, ne secreta commissa quorum ille magis conscius, vel ad tempus, vel omnino ordinationem differri faciant. can. nullus dist. 50.

26 Ordinatum à Pontifice absque ejus licentia ordinari ab Episcopo non posse habet textus in c. cum in distribuendis 12. h. s. idque propter honorem debitum Sedi, ut colligitur ex c. 7. inf. de major. Et obed. Cum alias ab uno Episcopo ordinatus, ab alio recte ordinetur. Patentem consensus non desideratur, quippe qui non debeant posse impedire liberiorum meliorem statum, quorum sufficit libera voluntas. Neque etiam in viti ordinandi, quandoquidem coactio difficile habet exitus, quae de re inf. tit. 40. de his qua vi metusve causa, c. 1.

27 Ad primam tonsuram quod attinet, nemo ea iniiciendus, qui non acceperit Sacramentum confirmationis, nec edoctus elementa fidei, qui non novit legere & scribere, nec quem probabile est magis fraude iudicii secularis declinandi petere tonsuram, quam Deo exhibendi cultum. Trident. Sess. 23. c. 4. De reformat.

28 Quæri potest, An prima tonsura, & minores ordines recte conferantur iis, qui non habent animum ascendendi ad superiores? Respond. nullum hic subesse peccatum, cum nullo jure requiratur talis intentio in suscipiente: neque enim eam requirit textus in c. fin. eod. in 6. nec Trid. d. c. 4. Et facit, quod Episcopus dispensare possit cum illegitimis, ad suscipiendos ordines minores, qui tamen non admittuntur ad majores sine dispensatione Apostolica, c. 1. de his presb. in 6. Laudandi tamen sunt illi Episcopi, qui tantum conferunt primam tonsuram adultis, quibus est animus ad superiores ordines. Unde conjugatis non conferenda dicitur, d. c. fin. ex ratione, quod illi sunt adscribendi Ecclesie, qui valent ei deservire: quod non obstat in conjugatis nisi consensu alterius se offerat Ecclesie ministerio matius.

TITULUS XII.

De Scrutinio in ordine faciend.

SUMMARIUM.

1. Scrutinium quid?
2. Archidiaconi officium, peracto scrutinio.

Non nisi idonei, qui valent & volunt Ecclesie deservire, ad Ordines admittendi: unde ante admissionem, dicitur hic prætendendum Scrutinium, quod est examen, quo in mores, scientiam, ætatem, natales ordinandi inquirunt, & quidem rigorosè c. 7. sup. de elect. can. quando dist. 25. Spectat hoc de jure ad Archidiaconum c. ad hac 7. inf. de off. Archidiacon. Potest tamen Episcopus ipsi examini præsidere, vel alii committere, Glos. d. c. ad hac. * Peracto Scrutinio Archidiaconi est populum adstantem monere, si quid contra ordinandos habeat, quo impediti possent, id proponat & nemine comparente, eos Episcopo præsentare, juxta formam cap. unici h. t. Cui roganti, an præsentatos sciat dignos, respondet, se quatenus patitur humana fragilitas; scire dignos esse. Qua responsione non peccat Archidiaconus, etiamsi fortè præsentatorum aliquis sit indignus, modo ipsum hoc lateat, & non stet per eum, quo minus lateat, d. cap. unico.

TITULUS XIII.

De ordinatis ab Episcopo, qui Episcopatum renuntiavit, & ab excommunicato.

SUMMARIUM.

1. Ordinatus taliter est suspensus ab usu Ordinum
2. Vt Et Ordinatus sententia ab Episcopo excommunicato.
3. Sacramenta rectè percipiuntur ab excommunicato non vitando.
4. An Et ab hæretico?

AB Episcopo suo Ordines esse conferendos dictum supra, & repetitur, inf. c. 22. Unde

H Unde